

Kring lokomobilen, när den flyttades till Domarvik, ses från vänster Lars-Evert Persson, Valle Karlsson, Åtvidaberg, som ordnade transporten, Bror Nygren, Agne Engstrand, Carl-Erik Ståhlbom, och Sven Hydén

Axel Dahlström och hans lokomobil

Hannäs hembygdsväring har skaffat sig en lokomobil med 70 År på nacken, en Munktell 1907. I År har den fått vila sig, då den förre ägaren, Axel Dahlström, Reffla, gått ur tiden. Men nästa År hoppas de att den åter skall vara i drift vid hembygdsgården, Domarvik i Hannäs.

Stora Reffla är tvärtemot vad namnet säger en liten gård, som tillhör Tryserums församling och ligger vid gränsen till Hannäs.

Axel Dahlström, som ägde Stora Reffla och ångmaskinen från 1931 till sin död 1976, var känd som ett stort original. Historien om ångmaskinen vid Stora Reffla, som Ännu är långt ifrån färdigskrivna, är en del av historien om Axel Dahlström.

Axel Valfrid Dahlström från Ekerum i Misterhult var född 1889. Han började folkskolan i Lilla Laxmar vid tio Års Ålder och fick ett mycket gott avgångsbetyg efter fyra Års skolgång.

År 1903 var det slut med pluggen och som många andra fattiga fick han börja arbeta för sitt dagliga bröd på bondgårdarna. De efterlämnade betygen berättar om en del av den slingriga vägen genom södra Sverige men också att han varit skotsam och omtyckt.

Valde ensamheten

Ett stort problem i våra dagar är människors ensamhet. Axel Dahlström ville vara ensam. Stora Reffla blev hans paradiset på denna jorden. Där fanns naturliga förutsättningar att få vara i fred. En liten stuga vid sidan av några skogslyckor, allt omgivet av maktig skog och osynligt från vägen.

Han hade ett gott förhållande till grannarna och blev aktad av dem. Han kom i beröring med. Men ingen besökte honom oftare än nödvändigt. Man respekterade hans önskan att få vara för sig själv. Han förblev också ungkarl.

Dahlström var en mycket beläst man och han kunde engelska och tyska och läste esperanto på gamla dagar. Hans kunskaper i olika ämnen, framför allt på det tekniska området, förvånade studerat folk. Han kunde berätta om gamla kulturer så att folk glömde tid och rum. Om månfärder och kärnkraft talade han nästan med lidelse. När han var 85 År tog han bussen till Oskarshamn för att med egna ögon studera atomkraftverket där.

Billig frakt

Traktor och ångmaskin köpte han samma År han förvärvade Stora Reffla. Traktorn, en Fordson 1923, är i gott skick Ännu. Ångmaskinen eller, som den vanligen kallas, lokomobilen köpte han av Osvald Hellander i Hågebo. Den bevarade fraktsedeln berättar, att lokomobilen sändes per järnväg från Jonsbergs station den 13 juli 1931 till Birkekärr, varifrån den fraktades på spåret till Fällingeberg. Vikten beräknades till 2 500 kg och fraktkostnaden var 49:25 kronor.

Lokomobilens vanligaste uppgift förr var att driva sågverk. Den var en billig kraftkälla, då den drevs med spån och träavfall och då arbetskraften var billig. Det gick nämligen åt en särskild maskinist, och nattetid fordrades ofta brandvakt. Lokomobilen drev också tröskverk, innan tändkulemotorerna kom. Den senare var mindre, behändigare att flytta och utgjorde ingen brandrisk.

När tröskverk drevs med lokomobilen användes linbockar för att få den eldslukande ångmaskinen så långt från trösk och hus som möjligt. Kraften överfördes med en lina via flera linhjul till ett

remhjul, varifrån rem gick till tröskverket.

Sällsynt modell

Det finns någon enstaka lokomobil kvar. Tanklöst har man slagit sönder dem till skrot. Lokomobilen vid Reffla är just den lilla modellen, som är sällsynt numera. Många köpare har anmält sitt intresse, sedan Dahlström gått ur tiden, däribland Hannäs hembygdsväring. Väringen ville ha lokomobilen till hembygdsgården, dels för att få behålla den i trakten, dels för att den där skulle

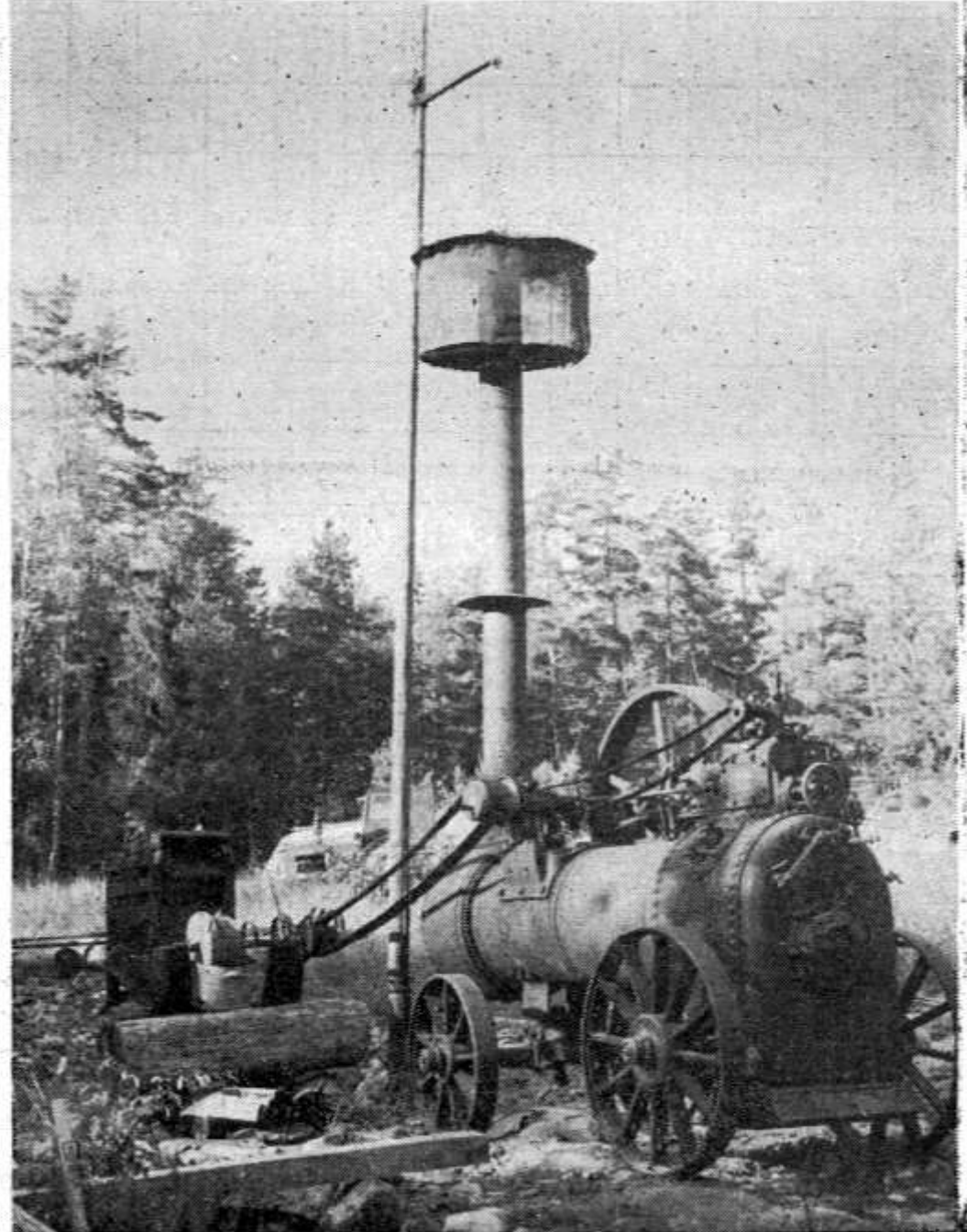
köras inför publik som i gamla tider, dels slutligen för att därmed berätta något om dessa maskiners historia och om dess förre ägare. Med lokomobilerna började ju på allvar jordbrukets och landsbygdens motorisering, något av en ny tid.

Dahlströms brorsbara blev mycket tilltalade av hembygdsväringens planer. De var bjudna mycket pengar för lokomobilen men hade ingen Åstundan att allt för mycket Åderlåta väringens blygsamma ekonomi. De föreslog således att väringen

skulle få maskinerna för en motprestation, där väringens medlemmar skulle få tillfälle till frivilligt arbete. Det gällde att lägga om det Ålliga taket på bostadshuset vid Reffla plus en del andra reparationer. Väringen slog genast till.

Därefter har intresserade medlemmar varje lördag under sista tiden arbetat vid Reffla. Allt under trivsamma former. En särskilt trevlig lördag var den, då lokomobil och traktor flyttades till hembygdsgården.

CARL-ERIK STÅHLBOM

Axel Dahlströms lokomobil i monterat skick